

НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МАКРО-, МЕЗО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ

Збірник матеріалів XXIII Міжнародної
науково-практичної конференції
Одеського національного
економічного університету

(м. КРАКІВ, ПОЛЬЩА)

(м. СВИШТОВ, БОЛГАРІЯ)

(м. МІТТВАЙДА, НІМЕЧЧИНА)

(м. ПРАГА, ЧЕХІЯ)

(м. ЯССИ, РУМУНІЯ)

(м. БРАТИСЛАВА, СЛОВАЧЧИНА)

(м. БАКУ, АЗЕРБАЙДЖАН)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ РИНКУ ТА
ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
КРАКІВСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГОСПОДАРСЬКА АКАДЕМІЯ
ІМ. ДИМИТРА А. ЦЕНОВА
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ
ЯСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. А.Й. КУЗИ
БРАТИСЛАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗАХІДНО-КАСПІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МАКРО-, МЕЗО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ

**24-25 квітня
2025 року**

**Збірник матеріалів XXIII Міжнародної
науково-практичної конференції
Одеського національного
економічного університету**

*Матеріали публікуються в авторській редакції
з незначною загальною правкою укладачів, відповідальність за зміст
та достовірність досліджень несуть автори.*

*Відповідальні за випуск, укладачі:
Батанова Т. В., Кулікова І. А.*

Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях : зб. матеріалів XXIII Міжнар. наук.-практ. конф. Одеського національного економічного університету, 24-25 квітня 2025 р. Одеса : ОНЕУ, 2025. 517 с.

Особливості розвитку економіки України протягом останніх років характеризуються процесом системної інституціональної трансформації. Відбуваються глибокі економічні зміни, активно формуються нові підходи до управління економікою, вдосконалюються ринкові методи господарювання, реалізуються євроінтеграційні процеси та здійснюються адаптація та зміни українського законодавства відповідно до нормативної бази ЄС.

Складність та суперечливість сучасних трансформаційних процесів, нагальність розв'язання цих та інших проблем обумовлює актуальність та прикладне значення їх усебічного вивчення та об'єктивної економіко-правової оцінки. Сучасні виклики для світової економіки, пов'язані з подоланням наслідків пандемії COVID-19, а також руйнівні наслідки для усіх сфер життєдіяльності України в умовах військової агресії з боку Російської Федерації, потребують переосмислення соціально-економічних процесів, які відбуваються, та прийняття адаптивних або, в деяких випадках, радикальних рішень в управлінні країною та захисту її міжнародно визнаних кордонів та національних інтересів.

Конференція покликана консолідувати науковців та фахівців навколо вирішення економічних проблем, які постають перед нашою країною у цих складних умовах.

Матеріали конференції орієнтовані на науковців, аспірантів та студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також фахівців економічних підрозділів підприємств та організацій.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку залишається розширення присутності на міжнародних ринках та нарощення клієнтської бази. Особлива увага приділяється регіону Перської затоки як перспективному ринку, освоєння якого лише починається [3].

Підсумовуючи проведений аналіз, можна констатувати, що незважаючи на значні виклики, пов'язані з військовою агресією, ІТ-сектор України демонструє відносну стійкість та здатність до адаптації. Трансформаційні процеси характеризуються географічною диверсифікацією, реструктуризацією організаційно-правових форм ведення бізнесу та зміною структури зайнятості. Перспективи подальшого розвитку галузі пов'язані з євроінтеграцією, післявоєнним відновленням економіки та освоєнням нових міжнародних ринків.

Особливо перспективним напрямом розвитку в умовах сучасних викликів є інтеграція інноваційних технологій у процеси відбудови країни. Згідно з прогнозами, в період післявоєнного відновлення затребуваними стануть новітні технологічні рішення, що оптимізують та підвищують якість будівництва та суміжних процесів, а також інструменти цифрового контролю цільового витрачання фінансових ресурсів для відбудови [3]. Спостерігається стійкий розвиток сегментів *military tech*, фінтех-рішень, систем автоматизації логістики та аграрного комплексу. Інтеграція України до Європейського альянсу стартапів націй – ініціативи, що наразі об'єднує 26 держав, відкриє додаткові можливості для підвищення конкурентоспроможності українських технологічних компаній шляхом трансферу кращих європейських практик та залучення додаткового фінансування для розвитку інноваційних проєктів.

Таким чином, не дивлячись на проблеми, спричинені воєнним станом, такі як: скорочення кількості ІТ-ФОПів, рекордне закриття підприємств, зменшення персоналу в провідних компаніях, вимушену релокацію за кордон та організаційно-правову реструктуризацію, ІТ-сектор України демонструє здатність адаптуватися до викликів та формувати нові конкурентні переваги. Потенціал подальшого розвитку галузі пов'язаний з інтеграцією до європейського цифрового ринку та впровадженням інноваційних технологій у процеси відбудови країни.

Література

1. Скільки айтівців в Україні: рекордна кількість закритих ІТ-ФОПів за рік. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/how-many-devs-in-ukraine-2025/?from=recent> (дата звернення: 08.04.2025).
2. Мінус 20 тисяч фахівців в Україні: як повномасштабна війна вплинула на топ-50 ІТ-компаній. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/top-50-three-years-of-war> (дата звернення: 08.04.2025).
3. Перспективи розвитку ІТ-сектору в Україні. YC Market. URL: <https://blog.youcontrol.market/pierspiektivi-rozvitku-it-siektoru-v-ukrayini> (дата звернення: 09.04.2025).

УДК 004.8:658.5(477)

Кошельок Галина Володимирівна

*д. е. н., професор кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності,*

Одеський національний економічний університет (Україна)

Трикуліч Павло Павлович

*аспірант кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності,*

Одеський національний економічний університет (Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

JEL classification: M320; O130

Штучний інтелект (ШІ) сьогодні є одним із визначальних чинників технологічного прогресу та економічної трансформації в глобальному масштабі. В умовах гострих соціально-економічних потрясінь, викликаних тривалою війною та загостренням світової економічної нестабільності, Україна потребує ефективних механізмів адаптації та відновлення. Одним із найперспективніших шляхів вирішення цих викликів стало стратегічне впровадження технологій ШІ в підприємницькі та управлінські процеси, що вже активно реалізується на українських підприємствах.

Протягом останніх 10 років кількість AI/ML-спеціалістів в Україні зросла у 5 разів і складає 5200 професіоналів станом на січень 2024 року. Найпопулярнішими напрямками AI-стартапів є: маркетинг, геймінг і програмне забезпечення для бізнесу. Також з початку повномасштабної війни значно збільшилась кількість defense tech стартапів, що використовують AI-рішення [1].

Загальний рівень впровадження ІІІ в українському бізнес-секторі наразі можна оцінити як помірний, проте з чіткою тенденцією до зростання. За даними опитування компаній з дослідження Forbes Україна та KPMG про стан цифровізації бізнесу в Україні на третьому році війни, у другій половині 2024 року лише близько 38% підприємств активно інвестують у рішення з ІІІ. Водночас очікується стрімке розширення впровадження цих технологій у найближчі роки – переважна більшість українських компаній декларує плани запровадити ІІІ: зокрема, 91% підприємств виробничого сектору та 97% у сфері послуг заявили, що мають намір використовувати інструменти ІІІ і машинного навчання в майбутньому [2].

ІТ-сектор України є природним рушієм розвитку ІІІ, адже саме тут зосереджено основні компетенції, кадри і підприємницька активність у сфері високих технологій. Станом на кінець 2023 року в країні діяли 243 компанії у галузі ІІІ – це 2 місце в Центрально-Східній Європі після Польщі у якій нараховується близько 301 AI-компанії [3]. Більшість українських AI-компаній належать до малого і середнього бізнесу, проте, вже є кілька глобально успішних проєктів: Grammarly, People.ai, GitLab, що досягли оцінки в сотні мільйонів доларів, хоча не всі вони спеціалізуються винятково на технологіях ІІІ.

Аграрний сектор України – одна зі сфер, де впровадження цифрових інновацій, включно зі ІІІ, відбувається досить активно. Великі агропромислові холдинги країни протягом останніх років системно інвестують у технології точного землеробства, підвищення ефективності виробництва та логістики, і багато з цих рішень побудовані на основі аналізу даних та AI-алгоритмів. Вже близько 16% агрокомпаній застосовують ІІІ на різних етапах виробничих процесів [4].

Промисловий сектор – це сфера, де потенціал ІІІ надзвичайно високий, проте в Україні впровадження ІІІ в індустрії поки просувається повільно. Відчутний розвиток показують найбільш інноваційних підприємств, що мають великі земельні банки і ресурси для впровадження новітніх технологій. Для них ІІІ став логічним продовженням автоматизації [5].

Сфера охорони здоров'я є однією із найважливіших для застосування ІІІ адже він здатен суттєво підвищити якість діагностики, персоналізувати лікування, оптимізувати роботу медичних закладів. Конкретні приклади використання ІІІ в українській медицині поки поодинокі, але прогрес є. Стартапи експериментують зі створенням AI-чатботів для первинної консультації пацієнтів, аналізу симптомів і скерування до потрібного фахівця. У фармацевтичному ритейлі впроваджуються рішення для аналізу асортименту та взаємодії з клієнтами. Одна із аптечних мереж тестує систему на базі ІІІ, яка автоматично надає провізорам підказки щодо взаємодії препаратів та оптимізації запасів [6].

Сектор транспорту і логістики теж переживає цифрову трансформацію, і ІІІ відіграє тут все більшу роль. Сегмент пасажирських перевезень та доставки, де Україна має власні успішні компанії, що значною мірою є технологічними. Компанія Uklon розробила власну систему розподілення замовлень та активно впроваджує різні функції на основі ІІІ [7]. На рівні державної інфраструктури застосування ІІІ поки обмежене, але поступово проникає. Укрзалізниця почала цікавитися можливостями AI для прогнозування зношення локомотивів і колій, оптимізації графіків вантажних перевезень. В авіаційному секторі, через значне скорочення польотів в умовах війни, про нові ІІІ не йдеться.

Військова сфера – особливий напрям, де Україна з об'єктивних причин приділяє багато уваги новітнім технологіям, включаючи ІІІ. Війна поставила перед оборонним сектором України безпрецедентні виклики, і залучення ІІІ розглядається як один з шляхів отримати технологічну перевагу над противником. На сьогодні Україна зробила помітні кроки в інтеграції ІІІ у ряд військових застосувань у таких напрямках як: автономні системи, обробка розвідданих, розмінування територій та інші. Військова сфера наразі є тим сегментом, де впровадження ІІІ в Україні найдинамічніше і найвпливовіше [8].

Хоча прогрес є помітним, розвиток ІІІ в Україні стикається з низкою серйозних перешкод. Основними з них є дефіцит кваліфікованих кадрів, що посилюється міграцією спеціалістів за кордон, недостатність обчислювальної інфраструктури та обмеженість фінансових ресурсів. В умовах війни до цих проблем додаються економічні наслідки, такі як руйнування інфраструктури, інвестиційний спад та перебої у логістиці, що додатково ускладнюють впровадження та розвиток технологій, хоча українські підприємства загалом демонструють стійкість і здатність до адаптації.

Перспективи розвитку ІІІ в Україні тісно пов'язані з післявоєнною відбудовою. Відновлення інфраструктури створить високий попит на ІІІ-рішення. Очікується значне зростання венчурних інвестицій та повернення українських талантів із-за кордону, що посилить технологічне підприємництво. Україна може продовжити розвиток військового напрямку ІІІ, який стане основою для подальшої комерціалізації розробок у цивільних секторах. За умови реалізації реформ, залучення інвестицій та ефективної співпраці держави й бізнесу Україна може здійснити значний технологічний стрибок, перетворившись із наздоганяючої країни на драйвера цифрових інновацій у регіоні.

Таким чином, попри численні виклики, українські підприємства вже демонструють активність у впровадженні інноваційних ІІІ-рішень, особливо у найбільш конкурентоспроможних секторах економіки. Водночас, для повноцінного використання потенціалу ІІІ необхідне подолання існуючих бар'єрів, а також системна підтримка з боку держави, бізнесу та освітніх інституцій. Успішна реалізація цих кроків дозволить Україні не лише стабілізувати ситуацію після кризових подій, але й закласти основу для довгострокового економічного зростання на основі цифрових технологій.

Література

1. *The AI ecosystem of ukraine: talent, companies, and education*. URL: <https://aihouse.org.ua/en/research/ai-ecosystem-of-ukraine-talent-companies-education> (access date: 10.04.2025).
2. *Report on the Level of Business Digitalization*. URL: https://www.kyivgovtechcentre.org/report_on_the_level_of_business_digitalization_in_ukraine_published (access date: 02.04.2025).
3. *Ukraine is one of the leading countries in Europe in the number of AI companies rating*. URL: <https://visitukraine.today/blog/4222/ukraine-is-one-of-the-leading-countries-in-europe-in-the-number-of-ai-companies-rating> (access date: 02.04.2025).
4. *Цифрове агро України*. URL: <https://www.aggeekagency.com/digitalagro> (дата звернення: 04.04.2025).
5. *Ukraine isn't a financial burden but an opportunity for the EU's digital transition*. URL: <https://www.ceps.eu/ukraine-isnt-a-financial-burden-but-an-opportunity-for-the-eus-digital-transition> (access date: 04.04.2025).
6. *Максим Пухов, Подорожник: Штучний інтелект – драйвер інновацій*. URL: <https://rau.ua/novyni/novini-partneriv/maksim-puhov-podorozhnik-2> (дата звернення: 07.04.2025).
7. *ІІІ на дорозі: як Ukron використовує штучний інтелект та Big Data*. URL: <https://speka.media/ai/si-na-dorozhi-yak-uklon-vikoristovuje-stucnii-intelekt-ta-big-data-vm55zp> (дата звернення: 10.04.2025).
8. *Ukraine's Future Vision and Current Capabilities for Waging AI-Enabled Autonomous Warfare*. URL: <https://www.csis.org/analysis/ukraines-future-vision-and-current-capabilities-waging-ai-enabled-autonomous-warfare> (access date: 10.04.2025).

УДК 658.407.5

Лабунська Оксана Валеріївна
аспірантка кафедри економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ МОДЕЛЕЙ БІЗНЕС-АКСЕЛЕРАТОРІВ

JEL classification: M100; O320

В умовах сучасної економічної нестабільності та потреби у швидкому розвитку інноваційної екосистеми України зростає роль бізнес-акселераторів як інструменту підтримки підприємництва [1]. Ефективність функціонування акселераторів значною мірою визначається вибором фінансової моделі, яка регулює взаємовідносини акселератора з учасниками програм та визначає джерела отримання доходів. У науковій літературі немає єдиного підходу щодо оптимальності застосування конкретних фінансових моделей. Частина дослідників наголошує на перевагах акціонерної моделі (equity-based) моделі як стимулу для акселератора активно брати участь у розвитку стартапів. Інші науковці підтримують грантові моделі, вбачаючи в них соціальну значущість та зменшення фінансових ризиків для учасників програм. Платна модель (fee-based) викликає суперечки через можливість обмеження доступу до програм для перспективних проєктів без достатніх початкових коштів.